യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണപ്രകരണം ഉത്തരാർധം)/സർഗം 28

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ബീജാങ്കുരാണാം പുരുഷകർമണാം ജന്മകാരിണാമ് .
ദൈവശബ്ദാർഥയുക്താനാം തത്ത്വം വദ വിഭോ പുനഃ .. 1
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ദൈവകർമാദിപര്യായം ഘടാദി ഘടതാവധി .
സംവിത്സ്പന്ദനമേവേദം ലോകേ പുരുഷതാം ഗതമ് .. 2
സംവിത്സ്പന്ദാദൃതേ പുംസ്ത്വം കർമ വാ കീദൃശം ഭവേത് .
ഘടാവടപടാദ്യാത്മ ഹ്യേതേനൈവ ജഗത് കൃതമ് .. 3
പ്രവർതതേ ജഗല്ലക്ഷ്മീഃ സംവിത്സ്പന്ദാത്സവാസനാത് .
നിവർതതേ ഹി സംസാരഃ സംവിത്സ്പന്ദാത്സവാസനാത് .. 4
അവാസനം ഹി സംവിത്തേഃ സ്പന്ദമസ്പന്ദനം വിദുഃ .
സസ്പന്ദോ ഽപ്യസ്ഫുരത്സ്പന്ദോ യേനാവർതാദിനോഹ്യതേ .. 5
മനാഗപി ന ഭേദോ ഽസ്തി സംവിത്സ്പന്ദമയാത്മനോഃ .
കല്പനാംശാദൃതേ രാമ സൃഷ്ടൗ പുരുഷകർമണോഃ .. 6
ജലവീച്യോര്യഥാ ദ്വിത്വം സംകല്പോത്ഥം ന വാസ്തവമ് .
തഥേഹ ചിത്പരിസ്പന്ദരൂപയോർജന്തുകർമണോഃ .. 7
കർമൈവ പുരുഷോ രാമ പുരുഷസ്യൈവ കർമതാ .
ഏതേ ഹ്യഭിന്നേ വിദ്ധി ത്വം യഥാ തുഹിനശീതതേ .. 8
ഹിമം യത്തദ്യഥാ ശൈത്യം യച്ഛൈത്യം തദ്യഥാ ഹിമമ് .
യത്കർമാസൗ തഥാ ജന്തുര്യോ ജന്തുഃ കർമ തത്തഥാ .. 9
സംവിത്സ്പന്ദരസസ്യൈവ ദൈവകർമനരാദയഃ .
പര്യായശബ്ദാ ന പുനഃ പൃഥക്കർമാദയഃ സ്ഥിതാഃ .. 10
സ്പന്ദാത്സംവിജ്ജഗദ്ബീജമസ്പന്ദാദ്യാത്യബീജതാമ് .
അങ്കുരശ്ച തദേവാന്തഃ സ്ഥിതത്വാദങ്കുരശ്രിയഃ .. 11
ചിത്ത്വം ച ക്വചിദസ്പന്ദം ക്വചിത്സ്പന്ദം സ്വഭാവതഃ .
അനന്തമേകാർണവവദ്ദിക്കാലക്രമസംസ്ഥിതമ് .. 12
സംവിത്സ്പന്ദോ വാസനാവാനിഹ ബീജമകാരണമ് .
ഭൂത്വാ കാരണതാമേതി ദേഹാദേരങ്കുരാവലേഃ .. 13
തൃണവല്ലീലതാഗുല്മബീജാന്തരഗതേരപി .
ബീജം സംവിത്സ്പന്ദ ഏവ തസ്യ ബീജം ന വിദ്യതേ .. 14
ന ബീജാങ്കുരയോർഭേദോ വിദ്യതേ ഽഗ്ന്യൗഷ്ണ്യയോരിവ .
ബീജമേവാങ്കുരം വിദ്ധി വിദ്ധി കർമൈവ മാനവമ് .. 15
ചിത്സ്ഫുരന്തീ ഭൂമികോശേ കരോതി സ്ഥാവരാങ്കുരമ് .
സ്ഥൂലാൻസൂക്ഷ്മാന്മൃദുക്രൂരാൻപയോബുദ്ബുദകാനിവ .. 16
ചിതാ വിനാ ധരാകോശാദത്യന്തപരിപേലവാത് .
അങ്കുരാന്വജ്രസാരാംശ്ച ക ഉല്ലാസയിതും ക്ഷമഃ .. 17

പ്രാണിവീര്യരസാന്തസ്ഥാ സംവിജ്ജംഗമമാതതമ് .
തനോതി ലതികാന്തസ്ഥോ രസഃ പുഷ്പഫലം യഥാ .. 18
യദി സർവഗതാ സംവിദ്ഭവേന്നാതിബലീയസീ .
തത്ക ഉല്ലാസനേ ശക്തഃ സ്യാദ്ദേവാസുരഭൂഭൃതാമ് .. 19
ജങ്ഗമാനാം സ്ഥാവരാണാമേതദാദ്യം ച ബീജകമ് .
സംവിദ്വിസ്ഫുരണാമാത്രമസ്യ ബീജം ന വിദ്യതേ .. 20
ബീജാങ്കുരവികല്പാനാം ക്രിയാപുരുഷകർമണാമ് .
ഊർമിവീചിതരങ്ഗാണാം നാസ്തി ഭേദോ ന വസ്തുനി .. 21
ദ്വിത്വം നൃകർമണോര്യസ്യ ബീജാങ്കുരതയാ തയോഃ .
വിപശ്ചിത്പശവേ തസ്മൈ മഹതേ്യസ്തു സദാ നമഃ .. 29
സംവിത്തേർജന്മബീജസ്യ യോ്യന്തസ്ഥോ വാസനാരസഃ .
സ കരോത്യങ്കുരോല്ലാസം തമസങ്ഗാഗ്നിനാ ദഹ .. 23
കുർവതോ്കുർവതശ്ചൈവ മനസാ യദമജ്ജനമ് .
ശുഭാശുഭേഷു കാര്യേഷു തദസങ്ഗം വിദുർബുധാഃ .. 24
അഥവാ വാസനോത്സാദ ഏവാസങ്ഗ ഇതി സ്മൃതഃ .
യയാ കയാചിദ്യുക്ത്യാന്തഃ സംപാദയ തമേവ ഹി .. 25
യയൈവ വേത്സി തതയാ യുക്ത്യാ പുരുഷയത്നതഃ .
വാസനാങ്കുരനിർമൂലമേതദേവ പരം ശിവമ് .. 26
പൗരുഷേണ പ്രയത്നേന യഥാ ജാനാസി വാ തഥാ .
നിവാരയാഹംഭാവാംശമേഷോ്സൗ വാസനാക്ഷയഃ .. 27
നാസ്ത്യേവ പൗരുഷാദന്യാ സംസാരോത്തരണേ ഗതിഃ .
നിരഹംഭാവരൂപേ്സ്മിന്വാസനാക്ഷയനാമനി .. 28
ആദ്യൈവ സംവിദസ്തീഹ സോ്ങ്കുരോ ബീജമസ്തി തത് .
തത്കർമ തച്ച പുരുഷസ്തദ്ദൈവം തച്ഛുഭാശുഭമ്.. 29
ന ബീജമാദാവസ്ത്യന്യ+ന്നാങ്കുരോ ന ച വാ നരഃ .
ന കർമ ന ച ദൈവാദി കേവലം ചിദുദേതി ഹി .. 30

നോ ബീജമസ്തി ന കിലാങ്കുരകോ്പി വാസ്തി
നാപ്യസ്തി കർമ പുരുഷശ്ച ന വാസ്തി സാധോ .
ഏകം തു ചിത്ത്വമുദിതം ഹ്യനയാഭിധാന-
ലക്ഷ്മ്യാ നടഃ സുരനരാസുരശോഭയേവ .. 31

ഇത്യേവ നിശ്ചയമനാമയ ഭാവയിത്വാ
ത്യക്ത്വാ ഭൃശം പുരുഷകർമവിചാരശങ്കാമ് .
നിർവാസനഃ സകലസംകലനാവിമുക്തഃ
സംവിദ്വപുർനനു യഥാഭിമതേച്ഛമാസ്വ .. 32

പ്രശാന്തസർവേച്ഛമശങ്കമച്ഛ-
ചിന്മാത്രസംസ്ഥോ്ഖിലകാര്യകാരീ .
ആത്മൈകരാമഃ പരിപൂർണകാമോ
ഭവാഭയോ രാമ ശമാഭിരാമഃ .. 33

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു നിർവാണപ്രകരണേ ഉത്തരാർധേ ശങ്കാ-തത്ത്വ-സിദ്ധാന്ത+പ്രതിപാദനം നാമാഷ്ടാ-വിംശഃ സർഗഃ .. 28 ..

ഓം

****

CHECKED BY GURU P.R.IYER

14.12.2023